

Winterbloeiende planten zijn er meer dan gedacht. *Chimonanthus* is een heester die zijn bloemen opent zodra de winterzon de temperatuur laat stijgen. Behalve kleur geven die bloemen ook geur. Het is eigenlijk een raadsel dat de plant zo weinig in tuinen voorkomt.

Tekst: Emiel van den Berg
Foto: www.visionpictures.com

Bij winterbloeiende heesters is *Hamelis* veruit de meest bekende. Ook komen winterbloeiende *Prunus* en *Viburnum* nog wel eens in tuinen voor maar daarna is het al snel gedaan. Toch is er meer bloeiends voor de winter en *Chimonanthus* is daar een goed voorbeeld van. *Chimonanthus* behoort tot de specerijstruikfamilie, de *Calycanthaceae*. Wie de struik in de zomer naast de specerijstruik *Calycanthus* ziet, merkt de gelijkenissen al snel op. De bladeren hebben een sterke overeenkomst maar met hun bloeitijd zijn de twee plantgeslachten absoluut verschillend; *Calycanthus* heeft een overduidelijke voorkeur voor de zomer. *Chimonanthus* heeft geen officiële Nederlandse naam hoewel soms over bitterzoet en meloenboompje wordt gesproken. Vanwege de aangename bloemgeur spreken de Engelsen over Winter sweet. De wetenschappelijk naam komt van het Griekse *cheimón*, de vertaling voor winter, en *anthos* wat bloem betekent. De heester kent vier soorten waarvan er slechts één algemeen bekend is.

ZUIDMUUR

C. praecox is de voor Nederland belangrijkste soort. De plant is inheems in China waar hij in bergachtige gebieden tot 3000 meter hoogte voorkomt. In 1766 kwamen de eerste exemplaren richting Europa. In de vrije natuur maar ook in de Nederlandse tuin haalt de struik een hoogte en breedte van circa 3 meter. Behalve voor de particuliere tuin leent de heester zich daarom zeker ook voor aanplant in openbaar groen. De struik heeft grijs gekleurde twijgen en tegenoverstaand blad dat ruw aanvoelt. De grootste bladeren halen de 20 centimeter. Andere kenmerken zijn de ei- tot lancetvormig bladvorm, de gave bladrand en de circa 1 centimeter korte bladsteel. Ondanks dat de struik wordt ingedeeld bij de bladverliezers

Chimonanthus praecox

Chimonanthus, winterkleur en -geur

blijft bij zeer zachte winters bijna al het blad gewoon aan de heester. Ruim voordat in het voorjaar het blad verschijnt, openen zich de bloemen. Deze staan steeds elk op een eigen steeltje, soms in kleine bundels, en staan verspreid over de takken die zich het voorgaande jaar hebben gevormd. Geopende bloemen hebben een doorsnede van circa 2,5 centimeter. De buitenste kroonbladeren zijn zacht- tot heldergeel maar de binnenste zijn bruinrood tot paarsrood. De bloei is het mooist bij vorst-vrij weer en kan al eind november beginnen en doorgaan tot in maart. Voor een goede bloei is een voorafgaande zomer met hoge temperaturen bevorderlijk. Daarom ook groeit de struik graag tegen een zuidmuur waar de bloemknopvorming het beste is. Hoe noordelijker aangeplant, hoe meer rekening gehouden moet worden met zo'n warme standplaats. Overigens neemt de bloei van de heester toe naarmate de plant ouder is. Er is dus enig geduld vereist. Na de bloei verschijnen opvallend grote ellipsvormige vruchten die tot 4 centimeter lang kunnen zijn. Deze kleuren van groen naar geel. Snoeien na de bloei kan probleemloos maar oude takken moeten daarbij liefst zoveel mogelijk behouden blijven. Heeft een plant de ruimte dan is niet snoeien misschien wel de beste

optie. Snoei kan namelijk een aantasting van de meniezwam tot gevolg hebben.

CULTIVARS

C. praecox kent enkele cultivars die mondjesmaat verkrijgbaar zijn. 'Luteus' is de cultivar met de grootste bloemen. Deze zijn tot circa 3 cm in doorsnede en zowel van binnen als van buiten geel. Ook 'Concolor' heeft iets grotere bloemen dan de soort waarbij de binnenkant van de kroonbladeren lichtgeel van kleur is. Ondanks dat de cultivarnaam anders doet vermoeden, heeft 'Grandiflorus' bloemen die gemiddeld niet groter zijn dan die bij de soort. Heel soms verschijnt er een bloem die een doorsnede van circa 4 centimeter haalt. De gele bloemkleur is wel intenser dan bij de soort en de binnenkant is roodgevekt. De geur is echter minder. *Chimonanthus* is geen lastige tuinplant. Vrijwel elke enigszins vruchtbare grondsoort is bruikbaar mits deze voldoende waterdoorlatend is. De heester wortelt namelijk relatief diep. Vermeerdering van de soort vindt plaats door af te leggen of te zaaïen waarbij uiteraard soms lichte verschillen tussen de planten zijn waar te nemen. De cultivars worden tegenwoordig via stek maar vaker door middel van ent vermeerderd.